

Tjelesni dodir kao izraz vjere u Isusa Krista u Evanđelju po Marku

Dr. sc. Mladen Horvat

University of Toronto, St. Augustine's Seminary

E-mail: mladen.horvat@utoronto.ca

ORCID: 0009-0000-9629-4565

Sažetak

U odlomku Evanđelja po Marku (Mk 5,21-43) pronalazimo Isusa kako liječi bolesnu ženu i uskrišava mrtvu Jairovu kćer. Oba čuda događaju se doticanjem. U prvome čudu bolesna žena dotiče Isusovu haljinu, a u drugome čudu Isus dotiče mrtvu djevojčicu. Nije dovoljno samo dotaknuti Isusa, kako ga to mnoštvo pritišće i neosobno dotiče, nego je potrebno pokazati osobnu vjeru da bi Isus mogao učiniti čudo. Odlomak koji razmatramo kompleksan je tekst u kojemu se unutar jednoga pripovijedanja, to jest unutar izvještaja o bolesnoj Jairovoj kćeri, umeće drugi izvještaj o ozdravljenju bolesne žene, s ciljem rasta kulminacije u pripovijedanju u smjeru drugoga čuda, to jest uskrišenja Jairove kćeri. Glavna tema koja povezuje obje naracije jest „vjera“, s jedne strane žene bolesne od krvarenja, a s druge Jaira koji vjeruje umjesto mrtve kćeri i pokazuje zastupničku vjeru..

Ključne riječi: dotaknuti Isusa, Evanđelje po Marku, Isus Krist, obredna nečistoća, tjelesni dodir, vjera, zastupnička vjera

Physical touch as an expression of faith in Jesus Christ in the Gospel according to Mark

Summary

In a passage from the Gospel according to Mark (Mk 5:21-43) we find Jesus healing a sick woman and resurrecting the dead daughter of Jairus. Both miracles happen by touch. In the first miracle, a sick woman touches Jesus' dress, and in the second miracle, Jesus touches a dead girl. It is not enough to just touch Jesus, as the crowd presses him and impersonally touches him, but it is necessary to show personal faith so that Jesus could perform a miracle. The passage we are considering is a complex text, where within one narrative, that is, within the account of the sick daughter of Jairus, another account of the healing of the sick woman is inserted, with the aim of growing the culmination in the narration in the direction of the second miracle, that is, the resurrection of Jairus' daughter. The main theme that ties both narratives is "faith", either the faith of woman sick with bleeding, or faith of Jairus who believes in place of his dead daughter..

Keywords: touching Jesus, Gospel according to Mark, Jesus Christ, ritual impurity, bodily touch, faith, representative faith

1. Uvod

Dotaknuti nekoga u naše je vrijeme još uvijek duboko uvjetovano iskustvom pandemije COVID-19 i drugih zaraznih bolesti koje nas mogu ugroziti. Ne samo da bi sami mogli biti zaraženi bolešću i trpjeti njezine posljedice, nego se također bojimo karantene koja je potrebna u određenim zaraznim bolestima. Sva ova iskustva, nama tako bliza, bila su prisutna i prije u povijesti ljudskoga roda, a njihove tragove pronalazimo i u tekstovima Svetoga pisma. U ovom članku razmatramo odlomak iz Evanđelja po Marku (Mk 5,21-43) koji govori o dva Isusova čuda koja nam evanđelist Marko opisuje na način da zajedno čine smislenu cjelinu koja je međusobno povezana likovima i mjestom radnje, kao i smjerom odvijanja radnje.¹

2. Odlomak iz Evanđelja po Marku (Mk 5,21-43)

21 Kad se Isus lađom ponovno prebacio prijeko, zgrnu se k njemu silan svijet. 22 Stajao je uz more. I dođe, gle, jedan od nadstojnika sinagoge, imenom Jair. Ugledavši ga, padne mu pred noge 23 pa ga usrdno moljaše: „Kćerkica mi je na umoru! Dođi, stavi ruke na nju da ozdravi i ostane u životu!“ 24 I pođe s njima. A za njim je išao silan svijet i pritiskao ga.

25 A neka je žena dvanaest godina болоvala od krvarenja, 26 mnogo pretrpjela od pustih liječnika, razdala sve svoje i ništa nije koristilo; štoviše, bivalo joj je sve gore. 27 Čuvši za Isusa, priđe mu među mnoštvom odostraga i dotaknu se njegove haljine. 28 Mislila je: „Dotaknem li se samo njegovih haljina, bit ću spašena.“ 29 I odmah prestane njezino krvarenje te osjeti u tijelu da je ozdravila od zla. 30 Isus odmah u

sebi osjeti da je iz njega izišla sila pa se okrenu usred mnoštva i reče: „Tko se to dotaknu mojih haljina?“ 31 A učenici mu rekoše: „Ta vidiš kako te mnoštvo odasvud pritišće i još pitaš: ‘Tko me se to dotaknu?’“ 32 A on zaokruži pogledom da vidi onu koja to učini. 33 Žena, sva u strahu i trepetu, svjesna onoga što joj se dogodilo, pristupi i baci se preda nj pa mu kaza sve po istini. 34 On joj reče: „Kćeri, vjera te tvoja spasila! Pođi u miru i budi zdrava od svojega zla!“

35 Dok je Isus još govorio, eto nadstojnikovih s porukom. „Kći ti je umrla. Čemu dalje mučiti učitelja?“ 36 Isus je čuo taj razgovor pa će nadstojniku: „Ne boj se! Samo vjeruj!“ 37 I ne dopusti da ga itko drugi prati osim Petra i Jakova i Ivana, brata Jakovljeva. 38 I dođu u kuću nadstojnikovu. Ugleda buku i one koji plakahu i naricahu u sav glas. 39 Uđe i kaže im: „Što bučite i plačete? Dijete nije umrlo, nego spava.“ 40 A oni mu se podsmjehivahu. No on ih sve izbaci, uzme sa sobom djetetova oca i majku i svoje pratiocice pa uđe onamo gdje bijaše dijete. 41 Primi dijete za ruku govoreći: „Talita, kum!“ što znači: „Djevojko! Zapovijedam ti, ustani!“ 42 I djevojka odmah usta i poče hodati. Bijaše joj dvanaest godina. I u tren ostadoše zapanjeni, u čudu veliku. 43 On im dobro poprijeti neka toga nitko ne dozna; i reče da djevojci dadnu jesti.

3. Dva Isusova čuda gdje Isus doticajem liječi (Mk 5,21-43)

Tekst započinje uvodom u kojem nadstojnik sinagoge, Jair, zove Isusa k sebi da mu ozdravi kćerkicu na umoru, te Isus kreće na put prema Jairovoj kući (usp. Mk 5,21-24). Na tom putu susreće ga bolesna žena koja ga dotiče i ozdravlja (usp. Mk 5,25-34). Nakon što Isus

1 Tekst je dio veće cjeline (usp. Mk 4,35-5,43) u kojoj se postavlja pitanje o vlasti (ἐξουσία) koju Isus ima, te koju on pokazuje i kojom on čini čudesna djela: „Now that the explanatory discourse is over Mark returns to further examples of Jesus acting in miraculous power. They will contain, as before, cases of physical healing and of exorcism, but now the stakes are raised by the inclusion of the first ‘nature-miracle’ recorded in this gospel, the calming of a storm on the lake by Jesus’ mere word of command, which evokes from the disciples an appropriately awed Christological question, ‘Who then is this, that even wind and sea obey him?’ But even that is not the climax, for in the story which concludes this sequence set around the lake the healing which Jesus performs is not just of physical illness, but of a girl already dead. There is thus in this section of the gospel a mounting sense of excitement, as the ἐξουσία of Jesus is tested by, and proves victorious over, ever more challenging situations of need.“, France, R. T. *The Gospel of Mark: A commentary on the Greek text*. Grand Rapids, Michigan; Carlisle: W.B. Eerdmans; Paternoster Press (2002), str. 219.

napokon stiže do Jairove kuće, djevojčica je već umrla, te je sada Isus uskrišava (usp. Mk 5,35-43).²

Pripovijedanje unutar ova tri odlomka teksta osim što je povezano likovima i mjestom radnje, povezano je također i smjerom odvijanja radnje i zapletom.³ Naime, kulminacija i rasplet radnje, tj. ozdravljenje žene u Mk 5,25-34, postaje novi zaplet za treći dio teksta u Mk 5,35-43 u kojem Jairova kćer umire, ili drugim riječima, to što se Isus vremenski zadržao s bolesnom ženom na putu prema Jairovoj kući postaje nova prepreka Jairovoj vjeri. To što je njegova djevojčica umrla zahtijeva od Jaira sada još gorljivije vjerovati da je Isus može ne samo izliječiti nego i uskrisiti.

Rijetko čitamo tekstove Svetoga pisma kao međusobno povezane, a upravo je to jedno od pravila ispravnoga razumijevanja teksta, gdje tekstu pristupamo ne kao odvojenim nitima, već mnogo više kao tkanoj haljini, gdje su niti tako vješto povezane da tvore potpuno novu stvarnost lijepe haljine.

3.1. Jair zove Isusa k sebi da mu ozdravi kćerkicu na umoru (Mk 5,21-24)

Uvodni tekst u Isusova dva čuda ozdravljenja započinje rečenicom „*Kad se Isus lađom ponovno prebacio prijeko ...*“ (usp. Mk 5,21). Isus je, naime, bio s onu stranu mora u krajevima gerazenskim, a to su bili poganski krajevi (usp. Mk 5,1-20), i sada se ponovno prebacio na područje izabranoga naroda. Tamo je ozdravio opsjednutog čovjeka te dozvolio zlodusima da uđu u svinje. Cilj teksta bio je pokazati Isusovu vlast nad poganskim područjem i zlodusima, kao i pokrenuti pitanje obredno čistoga i nečistoga, jer svinje su bile obredno nečiste

životinje (usp. Lev 11,7-8). Upravo će i ta pitanja obredno čistoga i nečistoga biti prisutna unutar odlomka Mk 5,25-43. U odlomku Mk 5 Isus se, dakle, prikazuje kao onaj koji ima vlast nad zlodusima i silama tame, kako nad poganima tako i nad pripadnicima izabranoga naroda, jer Jair je bio nadstojnik sinagoge. Isus ima vlast nad obredno čistim i nečistim elementima izabranoga naroda.

Uvodni tekst dalje nastavlja „...*zgrnu se k njemu silan svijet*“ (ohlos - ὄχλος). Imenica „svijet“ koristi se dva puta u uvodu (usp. Mk 5,21.24) i tri puta u prvome čudu ozdravljenja bolesne žene (usp. Mk 5,27.30.31). S jedne strane imamo opisane pojedince u međusobnoj interakciji, kao što su Isus i Jair ili Isus i žena, a s druge strane tu je prisutno mnoštvo ili silan svijet. Ono je pomalo bezlično, nema ulogu radovati se radi učinjenih Isusovih čudesa kao što je to običaj kod evanđeliste Luke (usp. Lk 13,17), već je pasivno.⁴ Jedino pojedinci koji izađu iz toga mnoštva oni su aktivni, oni razgovaraju s Isusom, kao što to čini Jair (usp. Mk 5,23) ili razmišljaju u sebi, kao što je to učinila žena (usp. Mk 5,28). Žena pokazuje svoju vjeru, te je Isus hvali zbog toga (usp. Mk 5,34), a Jaira Isus potiče ustrajati u započetom procesu vjerovanja (usp. Mk 5,36). Evanđelist Marko kao da želi reći da je potrebno otisnuti se od mnoštva koje je samo fizički blizu Isusa, te ući u osobnu interakciju s njime razmišljanjem i razgovorom, što onda potiče ili rađa osobnu vjeru kod pojedinaca. Nije dovoljno biti samo fizički član „vjerničkoga mnoštva“, već mnogo više osobno pokazati svoju vjeru u susretu s Isusom.

Uvodni tekst ovako dalje opisuje Jaira, nadstojnika sinagoge: „*Ugledavši ga, padne mu pred noge pa ga usrdno moljaše: »Kćerkica*

2 Kombiniranje dvaju pripovijedanja jest tipično Markova literarna tehnika, te slične primjere pronalazimo na drugim mjestima u Markovom evanđelju: Mk 3,22-30; 6,6b-29; 11,12-25; 14,1-11; 14,53-72. Uloga takvih pripovjednih povezivanja jest u tome da jedno pripovijedanje osvijetli drugo. Usp. Boring, M. E. *Mark. A Commentary* Louisville, Kentucky; Westminster John Knox Press (2006), str. 157.

3 Za temeljitije razumijevanje razvoja radnje, to jest zapleta, vrhunca i raspleta, unutar narativnih biblijskih tekstova usp. Ska, J. L. „*Our Fathers Have Told us*“: *Introduction to the Analysis of the Hebrew Narratives*. Roma, Editrice Pontificio Istituto Biblico (1990), str. 17-36. Odličan i sažeti pristup narativnoj metodi interpretacije biblijskoga teksta daje Powell, M. A. *What is Narrative Criticism?* Minneapolis, Minnesota; Fortress Press (1990), str. 1-101.

4 „In the Gospels it denotes for the most part the anonymous background to Jesus' ministry.“ Meyer, „ohlos - ὄχλος“ in *Theological Dictionary of the New Testament*, Vol. V, Grand Rapids, Michigan; (1967), str. 586.

mi je na umoru! Dođi, stavi ruke na nju da ozdravi i ostane u životu!» (usp. Mk 5,22-23). Jair se razlikuje od mnoštva po izričito ljudskim karakteristikama. On najprije vidi Isusa, a zatim mu pada pred noge. Mnoštvo ne vidi, niti uviđa, ono mnogo više pritišće Isusa. Kako često u današnje vrijeme ne vidimo jedni druge. Mi doduše vidimo tjelesnim očima, ali ono što vidimo ne ulazi u naše srce. To se očituje u našem ponašanju koje slijedi, a koje je više slično ponašanju mase što pritišće i gurka Isusa, nego li odrasloj osobi koja susreće Isusa, Sina Božjega i pada mu pred noge. Pasti pred Isusove noge jest poklonstveni čin pred Isusom, što nitko od mnoštva nije učinio. Mnoštvo se guralo i pritiskalo Isusa, ali se nitko nije poklonio pred njime, niti ga je usrdno molio. Ovi čini znaci su Jairove vjere koja će biti stavljena na kušnju vremenskim odgađanjem odlaska k Jairu. Makar Isus odmah polazi s njima prema Jaairovoj kući, ipak će se zadržati na putu u razgovoru s bolesnom ženom, što će dovesti do pogoršanja situacije u Jairovom slučaju, jer će u međuvremenu njegova kći umrijeti. Od Jaira će se, dakle, tražiti još veća vjera u Isusa, ne samo da je liječnik, već da ima vlast nad obredno čistim i nečistim elementima, kao i nad samom smrću.

3.2. Bolesna žena dotiče Isusa i ozdravlja (usp. Mk 5,25-34)

Dok su se tako uputili prema Jairovoj kući i mnoštvo ga pritiskalo sa svih strana, evanđelist Marko na scenu dovodi novi lik, ženu koja je dvanaest godina bolovala od krvarenja (usp. Mk 5,25). Zanimljivo je da ona nije imenovana, za razliku od Jaira, te kao takav lik unutar Markove logike pripovijedanja zauzima sporedno i funkcionalno mjesto. Njezin dolazak na scenu jest u funkciji odvijanja radnje i

određenih naglasaka što ih evanđelist Marko želi posredovati čitatelju.⁵

Žena je dvanaest godina bolovala od krvarenja, a Jairova djevojčica bila je stara dvanaest godina (usp. Mk 5,42), tako govori evanđelist Marko pri završetku odlomka. "Dvanaest godina" postaje literarna poveznica što povezuje prvo i drugo Isusovo čudo u jednu cjelinu,⁶ gdje dvanaest godina krvarenja kod prvoga čuda zapravo znači dvanaest godina gubitka života, jer prema biblijskom shvaćanju u krvi je život (usp. Post 9,5-6), te u drugome čudu djevojčica stara dvanaest godina također je izgubila život. Riječ je, dakle, o gubitku života koji karakterizira prvo i drugo čudo, te se Isus pokazuje kao onaj koji ima vlast nad životom i može zaustaviti gubitak života ili ponovno vratiti život.

Izraz „bolovala od krvarenja“ jest tehnički izraz koji označava „izljevanje krvi“, a šire je opisan u Lev 15, 19,-27. Dva su slučaja ženina izljeva krvi tamo opisana: slučaj redovitog mjesečnog ciklusa (usp. Lev 15,19-24); slučaj produljenoga krvarenja izvan redovitog mjesečnog ciklusa (usp. Lev 15,25-27). U oba slučaja žena je bila obredno nečista, kao i svi oni koji bi se dotaknuli nje ili kojih predmeta s kojima je ona bila u kontaktu.⁷ Žena koja je bolovala od krvarenja u Mk 5,25 pripadala je drugom slučaju opisanom u Lev 15,25-27. Tko god bi se dotaknuo takve osobe postao bi obredno nečist, te je sasvim razumljivo zašto je žena Isusu sve po istini priznala što joj se dogodilo, sva u strahu i trepetu (usp. Mk 5,33).⁸ Ona je mislila da je svojim postupkom Isusa obredno onečistila, budući da ga se dotaknula, jer Isus ispituje tko se to dotaknuo njegovih haljina (usp. Mk 5,30). S druge strane ona je htjela dotaknuti samo njegovu haljinu, ali ne i njega, da mu tako dade slobodu djelovanja, jer on je trebao posjetiti još i Jairov dom, što bi bilo nemoguće da je Isus

5 Šira rasprava o ulozi likova unutar narativnih tekstova može se naći u Ska, „Our Fathers Have Told us“, str. 83-94; te u Powell, *What is Narrative Criticism?*, str. 51-67.

6 Usp. Collins, A. Y. *Mark: A Commentary*; Hermeneia – a critical and historical commentary on the Bible; Minneapolis, Minnesota; Fortress Press (2007), str. 286.

7 Usp. Donahue, J. R. and Harrington, D. J. *The Gospel of Mark*; Sacra Pagina Series Volume 2; Collegeville, Minnesota; The Liturgical Press (2002), str. 173-174.

8 Usp. Boring, *Mark*, str. 160.

znao da ga se nečista osoba dotaknula. Kolike li pažnje sa strane bolesne žene koja samo dotiče skute Isusove haljine zato jer želi da Isus može dalje djelovati. Jer da Isus nije znao da ga se nečista osoba dotaknula, ne bi bio odgovoran to jest obredno nečist.

Zanimljiv je taj izraz „dotaknuti se“ (haptō - ἅπτω). Četiri puta upotrebljava se taj izraz u ovom prvom čudu (usp. Mk 5,27.28.30.31). Dva puta odnosi se na ženu, dva puta na Isusa. Kao da Marko želi reći da jedino njih dvoje razumiju što to znači dotaknuti nekoga vjerom, dok ostali to ne razumiju. Mnoštvo pritišće Isusa, što je također određena vrsta tjelesnog dodira, ali u tom dodiru nema vjere niti povjerenja. Zato Marko upotrebljava i drugi glagol „pritiskati“ (synthlibō - συνθλιβω). Marko povezuje glagol „pritiskati“ uvijek s mnoštvom koje pritišće Isusa (usp. Mk 5,24.31). Oko njega se skupilo silno mnoštvo koje ga odasvud pritišće na njegovom putu prema Jairovoj kući, ali u tom njihovom dodiru nema osobnog susreta. Prisutan je samo fizički dodir ili dodir tijela, ali nema susreta među ljudima, nema doticaja cjeline čovjeka. Makar mnoštvo pritišće Isusa, ono ga ne dodiruje s povjerenjem, iščekivanjem, poštovanjem i ljubavlju, što je sve bolesna žena pokazala da je bila sposobna učiniti.

Zašto se zapravo rađa u njoj želja na takav način dotaknuti Isusa? Evanđelje kaže da je dvanaest godina bolovala i mnogo pretrpjela i razdala što je materijalnoga imala za svoje ozdravljenje (usp. Mk 5,25-26). U tim recima otkrivamo osobu koja traži i nastoji promijeniti svoju tešku životnu situaciju. Patnja bolesti koju trpi tjera je tražiti nova rješenja, te zato i susreće mnoge liječnike, ne bi li kako promijenila svoju tešku životnu situaciju. Nije ona poput mnoštva ili mase, sličnu tijestu koje se mijesi i razvlači kako pekaru već treba, nego je svjesna osoba, što trpi i razmišlja, čezne i želi promjenu, ali život kao da joj ne dozvoljava tu željenu promjenu, jer se njezino zdravstveno stanje sve više pogoršavalo. Ona je najprije isto prikazana kao dio toga mnoštva, te evanđelist kaže „*priđe mu među mnoštvom odostraga*“ (usp. Mk 5,27), ali vrlo brzo nakon toga Marko ju prikazuje kao svjesni i odgovorni subjekt koji

razmišlja i odlučuje o svome životu, te u skladu s time djeluje, dajući interpretaciju ili značenje svojim činima. Zato Marko kaže za nju: „*Mislila je: »Dotaknem (haptō - ἅπτω) li se samo njegovih haljina, bit ću spašena.«*“ (Mk 5,28). Grčka riječ koju je pisac upotrijebio je *legō* - λέγω „...*mislila je...*“, ili „...*govorila je...*“. Govoriti i misliti jesu duboko ljudske aktivnosti, te u tom trenutku žena više nije dio bezlične mase, jer ona govori u sebi, ona razmišlja.

Ona zapravo daje interpretaciju ili tumačenje svojih čina. Ne samo da reproducira riječi poput kompjutera ili kombinira na temelju algoritama i donosi zaključak poput umjetne inteligencije, žena tumači svoje djelovanje i daje mu značenje: „Dotaknem li se...bit ću spašena.“ Takvo doticanje je nešto potpuno drugo od tjelesnoga pritiskanja, jer iza doticaja stoji čitav čovjek, njegove misli i osjećaji, njegovo pamćenje i odlučivanje, njegove čežnje i želje, njegova prošla iskustva i patnje.

I zdravstveni djelatnici dotiču ljude. Umjesto da dotiču samo bolno mjesto, gdje doticajem ispituju prisustvo i/ili napredak bolesti, mnogo više svojim doticajem trebaju dotaknuti cjelinu bolesne osobe. Oni će i dalje nastaviti biti profesionalni u svom kliničkom pristupu, kojega je sastavni dio i doticanje tijela bolesnika, ali će mnogo više dotaknuti cjelinu osobe tako da bolesnik osjeti toplinu ljudskoga dodira jer se bolesniku pristupa i umom i srcem. Ali u odnosu prema Isusu, svi smo mi zajedno potrebni njegovog nježnog dodira. Jednako tako i zdravstveni djelatnici trebaju dotaknuti Isusa u povjerenju i s vjerom, kao što je to učinila bolesna žena. To će biti ujedno i najbolja škola iz koje će naučiti kako pristupati osobama i doticati bolesnike.

Dok se tako žena dotakla Isusove haljine, prestaje njezino krvarenje i ona je u tijelu osjetila da je ozdravila. Marko ponovno naglašava da je ona osjetila, jer osjetiti jest upravo nešto ljudskoga, što opet mnoštvo ne proživljava. Makar pritišću Isusa, oni ništa ne osjećaju.

Ali ne osjeća samo žena, nego je i Isus osjetio. On je osjetio da je iz njega izašla sila, zato se okreće usred mnoštva i govori: „*Tko se to dotaknu mojih*

haljina?“ (usp. Mk 5,30). Kako je Isus mogao tako nešto pitati kad je bio usred mnoštva koje ga je pritiskalo, te mu stoga i učenici s pravom govore: „*Ta vidiš kako te mnoštvo odasvud pritišće i još pitaš: ‘Tko me se to dotaknu?’*“ (usp. Mk 5,31). Učenici su bili posred mnoštva poput nekih izvanjskih promatrača, koji ipak nisu bili uključeni u duboke ljudske odnose što su se događali između žene i Isusa. Oni su gledali izvana i prosuđivali, te zaključili što su vidjeli. Nisu oni razumjeli ženinu patnju, niti su je poznavali.⁹ Za njih je svaki doticaj ili pritiskanje Isusa bila identična radnja. Oni su zapravo slični nama koji na izvana prosuđujemo ljude, a da zapravo ne znamo što se događa u njihovim srcima.¹⁰

Ponekad ne razumijemo ljude koji žele dotaknuti svete stvari unutar svetišta. Neki smatraju da su to izvanjske i često nepotrebne radnje, a k tome neki od slučajnih prolaznika može nešto i oskvrnuti u crkvi. Takvo ponašanje slično je ponašanju učenika koji su bili izvanjski promatrači. No jednoga dana vidio sam mladoga čovjeka koji je rano ujutro ušao u crkvu. Znao sam da ništa neće oskvrnuti jer ide na posao. Kleknuo je, glavu stavio među svoje ruke i skrušeno molio nekoliko trenutaka. Potom je mirno ustao, ušao u svetište i dotaknuo procesijski križ nekoliko sekundi. Tada sam razumio da je učinio isto što je učinila bolesna žena kada je dotaknula Isusa. On je svu svoju želju i molitvu uključio u tu gestu doticanja križa, kao što je žena svu svoju želju i molitvu uključila u doticanje Isusovih haljina. Njih su oboje u takvoj gesti doticanja izrazili svoju duboku vjeru u Isusa Krista.

Isus se nije dao smesti komentarom svojih učenika da ga mnoštvo pritišće, nego pogledom traži osobu koja ga se vjerom dotaknula. Sada

žena vidi da ne može ostati anonimna, mora istupiti iz anonimnosti i priznati Isusu sve što joj se dogodilo. Marko kaže: „*...sva u strahu i trepetu, svjesna onoga što joj se dogodilo, pristupi i baci se preda nj pa mu kaza sve po istini.*“ (usp. Mk 5,33). Žena se bacila preda nj i na taj način mu je pokazala strahopoštovanje. Gesta koju je učinila jest poklonstvena gesta kojom žena Isusa priznaje Sinom Božjim, jer glagol *prospipto*- προσπίπτω upravo to i znači: pasti ničice pred nekim. Isti je glagolski korijen (*pipto*- πίπτω) upotrijebljen i u opisu Jaira, kako u poklonstvenoj gesti pada pred noge Isusove (usp. Mk 5,22). On ga je unaprijed priznao Sinom Božjim, žena ga je priznala nakon doživljenog čudesnog ozdravljenja, te „strah i trepet“ što su prožimali ženu jesu dio njezina strahopoštovanja prema Isusu, Sinu Božjemu.¹¹ Mnoštvo se nije poklonilo, ono je samo Isusa pritiskalo, a nisu se poklonili niti učenici, oni su samo sve izvana promatrali.

Ne događa li se slično i u našem susretu s Isusom? Dok dotičemo njegovo tijelo u sakramentu Euharistije možemo biti slični mnoštvu koje je Isusa pritiskalo. Ako nismo uspostavili osobni odnos s Kristom, tada naše pritiskanje nije doticanje u vjeri, već samo bezlični susret unutar vjerničkoga mnoštva, jer nismo uključili sve svoje ljudske sposobnosti, svoju pamet, srce, pamćenje, osjećaje, sve što nas čini doista ljudima. Nismo mu se poklonili u strahopoštovanju, bilo u zahvalnosti za učinjeno dobročinstvo ili u molitvi prošnje da nam se smiluje i da nam pomogne, baš poput Jaira. Ponekad smo i kao njegovi učenici, više zaokupljeni izvanjskim promatranjem, nego li unutarnjim doživljavanjem i traženjem smisla naših čina. Radije živimo na površini naše i tuđe čovječnosti nego li da zaronimo u dubinu vlastite ljudskosti.

9 Usp. Collins, *Mark*, str. 283.

10 U Markovom evanđelju učenici su često opisani na veoma negativan način, te je to jedna od Markovih literarnih karakteristika. Oni se boje, oni ne razumiju Isusa, oni se čude, oni su prestrašeni kad vide Isusa da hoda po vodi, oni ne znaju, oni su se razbježali u trenutku Isusova uhićenja... usp. Voelz, J. W. *Mark 1:1-8:26; Concordia Commentary*; St. Louis, Missouri; Concordia Publishing House (2013), str. 42-43.

11 Marko često prikazuje „sporedne likove“ u svom evanđelju, kojima pripadaju i žena i Jair, na vrlo pozitivan način. Usp. Voelz, *Mark*, str. 43.

Isus odgovara ženi: „Kćeri, vjera te tvoja spasila!...“ (usp. Mk 5,34). Kako može Isus to reći, a žena nigdje nije rekla da vjeruje u Isusa? Ipak, Isus je prepoznao sve njezine čine, i oni su mu rekli da žena vjeruje. Kako često u našem životu govorimo „vjerujem“ unutar mise, a onda naši čini svakidašnjega života odsijevaju velikim manjkom vjere, jer ustima kažemo vjerujem, a svakidašnja djela viču ljudima oko nas: „ateist i agnostik!“.

Isus ženi također govori „kćeri“. To se može razumjeti kao lijepo obraćanje osobi,¹² ali mnogo više taj izraz Marku služi kao poveznica između prvog čuda (usp. Mk 5,25-34) i drugog čuda (usp. Mk 5,35-43). Jair ima „kćerkicu“ (*thygatrion* - θυγάτριον) koja je teško bolesna (usp. Mk 5,23), a Isus ima „kćer“ (*thygater* - θυγάτηρ) koju je „vjera“ (*pistis* - πίστις) spasila (usp. Mk 5,34). Nakon toga Jairova „kćer“ (*thygater* - θυγάτηρ) je umrla (usp. Mk 5,35), ali Jair se ne treba bojati nego „vjerovati“ (*pisteuo* - πιστεύω), da bi njegova kćer živjela (usp. Mk 5,36). Dakle, izrazi „kćer“ i „vjerovati“ jesu oni koji ova dva Isusova čuda međusobno povezuju u cjelinu, ali u isto vrijeme središnji izrazi, jer po vjeri i jedna i druga kći ponovno žive. To su literarne poveznice što ova dva čuda povezuju zajedno.¹³

3.3. Isus uskrišava mrtvu Jairovu kćer (usp. Mk 5,35-43)

Isus se oprostio od žene koja je ozdravila riječima „Pođi u miru...“ (usp. Mk 5,34), ali umjesto da putovanje prema Jairovoj kući protекne u miru i olakšanju, evanđelist Marko pobrinuo se za novi zaplet radnje riječima: „Dok je Isus još govorio, eto nadstojnikovih s porukom. 'Kći ti je umrla. Čemu dalje mučiti učitelja?'“ (Mk 5,35). Ulogu koju su „likovi učenika“ imali u prvome čudu, tu ulogu sada dobivaju „likovi nadstojnikovih“. To su najvjerojatnije bili njegovi ukućani ili najbliži prijatelji, ali i oni poput

učenika u prvom čudu ostaju samo izvanjski promatrači situacije. Budući da je dijete umrlo, čemu sada dalje mučiti učitelja. Ne protive se oni Isusu, kao ni njegovi učenici, nego samo konstatiraju izvanjsku situaciju, jer oni nisu doživjeli Isusa čudotvorca, kao što je to doživio Jair dok je saznao za ozdravljenje bolesne žene. Uvijek sam mislio da je čudo ozdravljenja žene imalo samo ulogu kušanja Jairove vjere, jer je taj događaj produljio Isusovo putovanje prema Jairovoj kući te je nastupila smrt njegove kćeri i sada Jair mora još više vjerovati u snagu Isusa Krista, čudotvorca i Sina Božjega. Ali Jairova se vjera također i utvrdila kada je doživio ozdravljenje bolesne žene i to mu je pomoglo da nastavi vjerovati u svojoj teškoj situaciji kada mu je kćer doista i umrla.

Kako često u našem životu promatramo situaciju samo na svoju štetu, a nikada na vlastitu korist. Bilo da smo oboljeli pa trpimo bolest, ili smo izgubili posao pa trpimo neimaštinu i oskudicu, ili smo izgubili dobar glas pa trpimo usamljenost, u svim tim situacijama postoji i svijetla strana života koju najčešće previdimo, a to je da nas sve te prilike i neprilike otvaraju za nešto novo, drukčije, ponekad možda i bolje od onog uobičajenoga na što smo navikli. Doista, Jairova je vjera bila učvršćena, zato mu i Isus kao komentar na njegov razgovor sa svojim ukućanima govori: „Ne boj se! Samo vjeruj!“ (usp. Mk 5,36). Kao da mu želi reći samo mirno nastavi vjerovati kao što si započeo kada si mi pao pred noge (usp. Mk 5,22). Zato Jair treba iskoristiti ovu situaciju vremenskoga produljenja Isusovog dolaska k njemu, i to što je izazvalo smrt njegove kćeri, nije njemu na štetu, nego je na korist njegovoj vjeri. Zato se Jair prisjeća Isusove snage što ju je vidio kad je Isus ozdravio bolesnu ženu. Ako na taj način i mi pristupamo našim životnim situacijama, tada nam ni bolest, ni neimaština ni usamljenost zbog odbacivanja drugih neće biti na štetu, nego na korist učvršćenja vlastite vjere.

¹² Isus je uvodi u obitelj vjere. Usp. Voelz, *Mark*, str. 372.

¹³ Za literarne poveznice usp. Donahue, *The Gospel of Mark*, str. 181.

Kao i svi mi, tako i Jair, nije u životu imao samo ljude koji su mu pomogli na putu vjere, nego je imao i one koji su mu bili teret na tom putu. Bili su to oni koji su mu pohrlili u susret dok su mu nosili vijest o smrti kćeri, te ga nastojali odvratiti od učitelja Isusa, ali također i oni koji su već organizirali karmine kod njegove kuće, te bučili, plakali i naricali u sav glas (usp. Mk 5,38).¹⁴ Opet je otvoreno pitanje pred Jairom koga će poslušati, dali bučno mnoštvo narikača ili smirujući Isusov glas: „Što bučite i plačete? Dijete nije umrlo, nego spava.“ (usp. Mk 5,39). Uvijek ostaje isto pitanje: „Čiji glas ja slušam u životu?“. Je li to glas paničara, što dižu uzbunu zbog teških životnih situacija u mom osobnom životu, crkvi, prirodi i društvu, ili više slušam smirujući Isusov glas koji daje potpuno novu interpretaciju stvarnosti koju živimo, jer Isus kaže: „Dijete spava!“¹⁵

Jair se odlučio za Isusa i to na samom početku susreta s njime, a onda se neprestano ponovno odlučuje, kako god da se situacije života odvijale. On vjeruje Isusu, kao što je vjerovala i bolesna žena i njegovu vjeru prepoznajemo po njegovim djelima, slično kao što smo tu vjeru prepoznali i kod bolesne žene. Postoji, ipak, razlika u njihovoj vjeri. Žena vjeruje za sebe, vjeruje da je Isus može ozdraviti, za razliku od Jaira koji vjeruje za svoju bolesnu kćerkicu, kao i kasnije za svoju pokojnu kćerkicu. Vjeruje za nju i umjesto nje. Zato i Isus može učiniti čudo, jer je prisutna Jairova zastupnička vjera. Pogotovo kada je dijete umrlo, njezin otac Jair zastupa svoju kćer i vjeruje umjesto nje, da bi Isus mogao učiniti čudo uskrišenja mrtvoga djeteta.

Nije rijetko danas susresti mlade roditelje iz katoličkih obitelji koji kažu da neće krstiti svoju djecu. Oni žele da djeca sama odluče hoće li biti kršćani ili ne. Ne samo da se na takav način žele rasteretiti odgovornosti katoličkog i kršćanskog odgoja, nego svoju odluku opravdavaju navodnom slobodom male djece.

Jair je potpuno drukčiji čovjek. Odgovoran je roditelj svojega djeteta i želi svome djetetu najbolje. Zato i ide k učitelju Isusu, zato i vjeruje Isusu umjesto svoje mrtve kćeri.

A koliko samo roditelja zajedno sa svećenikom moli krunicu za njihovu izgublenu i duhovnu mrtvu djecu. Ti roditelji ne kažu da im djeca sama odluče, jer su ta odrasla djeca doista krivo odlučila u svome životu, te roditeljima ne preostaje drugo negoli moliti Isusa za obraćenje i pokazati Isusu vlastitu vjeru, gdje nedostaje vjere njihove djece. Kao što je zastupnička Jairova vjera bila temelj za Isusovo čudo uskrišenja djevojčice, tako će i roditeljska zastupnička vjera i molitva postati temelj za čudo obraćenja vlastite djece.

Kad je Isus dao novu interpretaciju smrti djevojčice, da dijete nije umrlo nego spava, oni koji su organizirali karmine, te bučili, plakali i naricali, sada mu se podsmjehuju (usp. Mk 5,40). Ljudi koji su čvrsto odabrali način života što se protivi Isusovom tumačenju života, ne mogu prihvatiti Isusa. Prvi znak protivljenja Isusu jest ironija i podsmjehivanje, a kasnije dolaze otvorena suprotstavljanja vjeri u uskrsnuće i vječni život što je Crkva naviješta. Kako Isus postupa tom prilikom? On ih je sve izbacio. Nije više bio uviđavan gospodin koji sve želi uključiti u događaj čuda uskrišenja, kao što je dozvolio da mnoštvo čuje svjedočanstvo žene koja je ozdravila u prvom čudu, nego isključuje ironične ljude koji mu se podsmjehuju, a sa sobom uzima izabrane svjedoke: oca i majku djeteta, Petra Jakova i Ivana od svojih apostola, te zajedno s njime ulaze u sobu gdje je bilo dijete, njih sedmero na broj. Ponekad u životu ljudi nisu sposobni svjedočiti istinu očitih čudesnih događaja jer njihovi životni izbori ne dozvoljavaju početnu otvorenost istini koja je potrebna za takvo svjedočanstvo. Ako čovjek unaprijed sve zna što je život i smrt, sličan je čaši dopunjenoj do vrha, te je nemoguće dotočiti još nešto u takvu čašu. Zato Isus sa sobom uzima

14 Buka, plač i naricanje bili su dio sprovednih obreda. Usp. Boring, *Mark*, str. 162.

15 Izraz „Dijete spava!“ može imati dvostruko značenje. S jedne strane Isus kaže da dijete „fizički spava“, te mu se ukućani zbog toga podruguju, ali može se također odnositi na smrt kao spavanje i san sve do trenutka slavnoga uskrsnuća na kraju vremena. Usp. Voelz, *Mark*, str. 374-375.

otvorene ljude, jer jedino će oni moći svjedočiti što su vidjeli.

Način kako Isus uskrišava dijete jest doticajem i zapovijedju: „Djevojko! Zapovijedam ti, ustani!“ (usp. Mk 5,41). Kada je Isus primio mrtvo dijete za ruku, tada se obredno onečistio (usp. Br 19,11-13), slično kao i kada je saznao da ga se dotaknula žena što je imala izljev krvi.¹⁶ Isus se ovdje pokazuje kao gospodar nad obrednim onečišćenjem, te kada uskrišava dijete kao da želi reći da ga se obredna nečistoća ne može uhvatiti, jer je dijete sada živo i nije više mrtvo. Na taj način Isus se pokazuje kao gospodar života i smrti, ali i kao Gospodin što se izdiže nad obrednom nečistoćom, to jest on je Sin Božji. Ipak, Isus ne želi nikoga sablazniti. Možda je i to jedan od razloga zašto nije dozvolio da ga mnoštvo prati u kuću, jer oni bi samo vidjeli da je dotaknuo mrtvaca, što bi ponovno pokretalo pitanja o Isusovom obdržavanju Zakona. Možda i zato izabranim svjedocima brani razglašavati i

obznanjivati što se dogodilo (usp. Mk 5,43), jer bi mu to onemogućilo daljnje djelovanje. Nakon Isusove zapovijedi djevojka odmah ustaje, a njegovi pratilci ostaju zapanjeni i u velikom čuđenju.

4. Zaključak

Strah i trepet kod ozdravljene žene (usp. Mk 5,33), te zapanjenost i čuđenje kod izabranih svjedoka uskrišene djevojčice (usp. Mk 5,42) prate Isusova čudesa ozdravljenja. Svi ti osjećaji jesu dio dubokih ljudskih iskustava. Isusova čudesa, dakle, ne umanjuju čovjeka kao osobu, nego upravo uzdižu elemente čovjekove ljudskosti kao što su razmišljanje, čovjekovi osjećaji, čovjekovo sjećanje i njegovo odlučivanje. Sve su te ljudske sposobnosti uključene u osobnu vjeru. Biti vjernik ne znači biti manje čovjek, nego mnogo više ući u proces rasta i razvoja vlastite osobnosti u susretu s Isusom Kristom, učiteljem i Sinom Božjim.

¹⁶ Usp. Guelich, R. A. *Mark 1-8:26, Word Biblical Commentary*, Volume 34A, Dallas, Texas; Word Books (1989), str. 302.